

60
1962
-
2022

**”Tillsammans
fortsätter
vi påverka”**

DHR Region Stockholms

Verksamhets- berättelse 2022

Delaktighet - Handlingskraft - Rörelsefrihet

DHR Region Stockholm

Telefon 070-092 21 70

Kavallerivägen 30, 1 tr
174 58 SUNDBYBERG

Mejl regionstockholm@dhr.se

www.dhr.se/stockholmslan

Innehållsförteckning

INTRODUKTION

Medlemmar	4
Vårt uppdrag, våra uppdragsgivare	5
Styrelsens redogörelse för verksamhetsåret 2021	5
Förtroendevalda, sammanträden och personal	5
Ekonomi	6
Intressepolitiskt arbete – så här arbetar vi	6
Information, mässdeltagande samt rådgivning och stöd till avdelningar och enskilda medlemmar	7
Arbetsgrupper	9
Smärtcirkel	13
Skrivarcirkeln	13
Insiktsutbildningar	13

SAMVERKAN MED REGIONENS LEDNING

Bidragsgruppen	14
Regionstyrelsens (RS) Samverkansråd	14

KULTUR

Kulturförvaltningens samverkansråd för tillgänglighet (KUF)	15
---	----

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningens (HSF) råd	16
--	----

HABILITERING

Referensgrupp för habilitering	20
Rehabiliteringsmedicinska Universitetskliniken råd	20

HJÄLPMEDEL

Referensgruppen för hjälpmedel _____	20
Brukarråd Sodexo _____	23
Brukarråd Hjälpmedel Syd, MAH och KommSyn _____	23
Läkemedelskommittén _____	23
Stockholms läns sjukvårdsområde _____	23
Locums samverkansråd _____	24

TRAFIK OCH KOMMUNIKATIONER

Resursgrupp Land och sjö _____	25
Trafikverkets råd _____	26
Färdtjänst _____	26

ÖVRIGA MÖTEN, KURSER MED MERA VI ARRANGERAT

Våra kurser och konferenser _____	27
-----------------------------------	----

SAMARBETE MED ÖVRIGA FUNKTIONSHINDER- ORGANISATIONER

Rh-gruppen (Rörelsehinderföreningarna i samverkan) _____	29
Samarbete kring BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter _____	29

ORDFÖRANDENS SLUTORD _____	30
----------------------------	----

Kontaktuppgifter till DHR-avdelningarna inom Stockholms län

INTRODUKTION

"DHR – Delaktighet Handlingskraft Rörelsefrihet", är en idéburen demokratisk organisation för personer med nedsatt rörelseförmåga. DHR bildades 1923 av elever vid Vanförestalten i Göteborg. DHR Region Stockholm bildades 1962 och 2022 firade vi alltså 60-årsjubileum.

DHR:s uppbyggnad

DHR:s organisation är uppbyggd på följande sätt:

Förbund - arbetar mot Riksdag, regering och centrala myndigheter.

Distrikt/region - arbetar med regionspåverkan. Hit räknas kollektivtrafik, sjukvård, hjälpmedel och rehabilitering.

Avdelning - arbetar på kommunal nivå med frågor som socialtjänst, hemtjänst och tillgänglighet.

Medlemmar

Under året har **Tyresöavdelningen** begärt och av DHR:s förbundsstyrelse beviljats begränsad verksamhet, från och med den 11 april, i högst tre år och DHR-regionen har tagit över ansvaret för verksamheten.

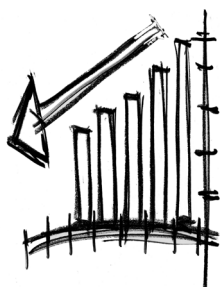
Det betyder att tre avdelningar haft begränsad verksamhet under året: Botkyrka-Salemavdelningen, Tyresöavdelningen och Täbyavdelningen.

Följande tio DHR-avdelningar tillhör regionen:

Avdelning	Antal medlemmar 31/12		
	2022	2021	2020
Botkyrka-Salem	17	17	18
Huddinge	42	44	42
Nacka – Värmdö	32	34	32
Norrtälje	67	84	102
Nynäshamn – Haninge	20	23	25
Stockholm	503	527	543
Sundbyberg	23	26	28
Södertälje	46	50	57
Tyresö	11	19	22
Täby	30	32	35
Distriktet totalt	791	856	904

År 2010:

1572 medlemmar

År 2022:

791 medlemmar

Vårt uppdrag, våra uppdragsgivare

På uppdrag av DHR:s Förbundsstyrelse och avdelningarna i länet bedriver DHR-regionen rättighets- och intressepolitisk verksamhet kring länsövergripande och regionsfrågor i Stockholms län. Vi har även vissa samordnande och medlemsstödjande uppgifter. Vi anser oss även ha en förpliktelse gentemot regionen att tillhandahålla pålästa och aktiva representanter i samverkansråden.

Styrelsens redogörelse för verksamhetsåret 2022

Förtroendevalda, sammanträden och personal

DHR Region Stockholms arbete leds av en årsmötesvald styrelse med tio ledamöter bestående av fyra män och sex kvinnor som alla har nedsatt rörelseförmåga. Styrelsen har under året hållit tolv protokollförda styrelsemöten och tre styrelsekonferenser. Styrelsen har även utsett ett beredningsutskott vilka utgörs av ordförande, vice ordförande, kassaförvaltare och en övrig styrelseledamot (efter rullande schema). Dessutom har en styrelseprocessutbildning hållits med ledare från ABF.

Styrelsen har efter årsmötet den 23 april bestått av:

Ordförande	Jaan Kaur, Farsta
Vice ordförande	Lena Haglöf, Hägersten
Kassaförvaltare	Yvonne Björkman, Sundbyberg
Ledamöter	Johan Dibb, Järfälla Patrick Englund, Skarpnäck Beatrice Kolijn, Farsta Magnus Lindmark, Stockholm Maainikki Pellikka, Södertälje Liza Syeda, Norsborg Anna Westerberg, Täby

DHR-regionens kansli ligger i Rissne, Sundbyberg. Vi har under året haft tre deltidsanställda varav två använder rullstol.

Under året har följande personer varit anställda:

- Gunilla Carlberg, ekonomi
- Ingela Larsson, ombudsman - styrelsens sekreterare, information och kommunikation
- Sari Nykvist, ombudsman - intressepolitik

Årsmötet

Årsmötet hölls på Quality Hotel Winn Haninge den 23 april med totalt 33 personer varav 10 av avdelningarnas valda ombud, Regionstyrelsens ordförande, Regionsstyrelseledamöter, valberedare,

gäster, personal, ledsagare från Zakett och personliga assistenter. Mötet leddes av Annelie Arnesdotter, DHR:s förbundsstyrelsens kontaktperson till DHR-regionen. Protokollet fördes av Ingela Larsson, DHR-regionens kansli.

Årsmötet behandlade motionen **”DHR behövs i hela regionen”**. En att-sats ansågs besvarad. Årsmötet biföll och uppdrog till styrelsen:

- att samla medlemmar som bor i kommuner som saknar en egen avdelning, för att sondera möjligheterna till nya avdelningar.
- att anordna fyra fysiska möten från söder, väster, öster och norr när väl det är möjligt.
- att pröva möjligheterna till nya former av organisation i stället för avdelningar.
- att se till att DHR har representanter i samtliga råd i de kommuner som saknar avdelning.

Årsmötet antog också tre uttalanden:

- Kring hjälpmedel **”Det är den enskildes upplevelser av enskilda händelser”**
- BOSSE **”Vi kräver att BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter får finnas kvar!”**
- Färdtjänst **”Vi behöver en färdtjänst som svarar mot våra behov!”** vilket redaktionsutskottet fick i uppdrag att bearbeta för politiker respektive lokalpressen.

Valberedningen har efter årsmötet bestått av:

Mika Ihanus, Enskededalen (sammankallande)
Anna Palmberg, Bromma

Ekonomi

DHR-regionen har erhållit anslag från region Stockholm samt del av medlemsavgiften från riksförbundet.

Distriktets revisorer har efter årsmötet varit:

Ordinarie	Nina Jönsson, Järna Anders Runnman, Ösmo
Suppleant	Karin Sääf Göransson, Bagarmossen

Siffergranskningen har utförts av Monica Hedberg, auktoriserad revisor, Öhrlings PriceWaterhouseCoopers AB.

Intressepolitiskt arbete – så här arbetar vi

Genom att skapa opinion och påverka de politiska besluten arbetar DHR Region Stockholm för ett öppet Sverige, där personer med nedsatt rörelseförmåga inte blir utestängda.

En av utgångspunkterna i vårt arbete är FN:s konvention om rät-

tigheter för personer med funktionsnedsättning. Det är utifrån detta perspektiv vi arbetar.

Universell design

I vårt arbete har universell design en central plats. Universell design innebär tillgänglighet och användbarhet för alla. Med universell design menas att göra rätt från början och på så sätt slippa dyra ombyggnationer i efterhand; för att uppnå tillgänglighet och användbarhet för alla.

Samverkansråd

Vårt praktiska arbete genomförs bland annat genom att vi har representanter i olika Samverkansråd inom regionen. Vår roll i de olika samverkansråden är viktig, eftersom vi kan bli en garant för att funktionshinderperspektivet inte glöms bort.

Vi svarar på remisser

DHR Region Stockholm har svarat på en remiss under 2022.

- **Rapport från arbetsgruppen för DHR:s organisationsöversyn**
- Här skrev vi att det finns en risk att denna organisationsöversyn inte får önskad effekt, då rapporten inte på ett tydligt sätt visar vem som ska göra vad. Om ansvarsfrågan lämnas otydlig så är risken att förslag faller i glömska, just för att ingen har ett uttalat ansvar för genomförandet. Vidare tycker vi att det hade varit nyttigt att ta in flera externa personer i arbetsgruppen.

Regionen träffar politiker

DHR-regionen ordnar ibland möten med olika regionpolitiker för att diskutera och framföra våra synpunkter i frågor som är viktiga för den målgrupp vi företräder.

Regionen samarbetar med olika aktörer

DHR-regionen har bland annat ett upparbetat samarbete med Rörelsehinderförbunden i länet.

Information, mässdeltagande samt rådgivning och stöd till avdelningar och enskilda medlemmar

Regionens webbplats används för att sprida information om aktuella frågor, verksamhet, olika temakvällar och aktiviteter. Vi återfinns även på Instagram, Facebook och Twitter. Ledamöter i regionstyrelsen har medverkat vid avdelningsårsmöten. Regionen har erbjudit rådgivning och stöd till avdelningarna och enskilda medlemmar kan kontakta oss för stöd och rådgivning i olika frågor som är angelägna för dem.

DHR-aktuellt i Region Stockholm

Under året har DHR-aktuellt getts ut fyra gånger till samtliga medlemmar. De som meddelat att de har mejl-adress har fått det digitalt,

övriga har fått per post.

Redaktionsrådet har under året bestått av:

Olle Johansson

Jaan Kaur

Anna Westerberg

Gunder Wåhlberg

Kansliresurs och layout: Ingela Larsson

Utöver detta har tre medlemsnyhetsbrev gets ut till de medlemmar som angett sin e-postadress. Två utav medlemsnyhetsbrev sändes även per post till de som inte har angett e-postadress.

Medlemmar som angett sin e-postadress har även fått diverse inbjudningar.

Avdelningarna har också genom särskilda meddelanden fått information om aktiviteter och andra handlingar.

Demonstrationer och manifestationer

Regionen medverkar, arrangerar och delta i olika demonstrationer samt Prideparaden.

Hjultorget

Den 18 maj hölls mässan vilken vi deltog i genom att arrangera ett jubileumsseminarium. **"Hjälpmedel är ett/mitt livsmedel. Ska det verkligen kosta?"** hölls som ett samtal mellan Maria Johansson, funktionshinderpolitisk debattör och Ida Kåhlin, ordförande för Sveriges arbetsterapeuter. Då och då kommer oroande signaler om begränsningar i sortiment och hyreskostnader. Senaste exemplet är ett årligt uttag på 500 kronor för förskriften elrullstol. Är det en försöksballong eller varningstecken om ytterligare fördyringar? Högkostnadsskyddet användes i manuell form med dålig uppföljning och politiken tog bort det utan konsekvensanalys.

Jubileumsseminariet var välbesökt.

Namninsamling "Rädda BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter

Denna namninsamling gjorde vi då BOSSE, efter Regionsbeslut, riskerades att läggas ner. Viktig möjlighet till råd och stöd för personer med funktionsnedsättning skulle då upphöra. Vi krävde genom namninsamlingen att politikerna skulle fatta ett annat beslut. Det arbete som DHR Region Stockholm och de andra rörelsehinderorganisationerna har gjort med att BOSSE ska finnas kvar har givit frukt. BOSSE, Råd, Stöd & Kunskapscenter kommer troligen att finnas kvar efter 2023.

Prideparaden

Vi har under flera år gått i Prideparaden men på grund av Corona-pandemin har vi inte deltagit de senaste åren. I år gick vi åter igen tillsammans med de övriga Rh-föreningarna i Stockholms län. Det är en viktig fråga för oss och ett angeläget samarbete, eftersom

våra olika organisationer möter samma fördomar och samma kamp när det gäller frågor om sexualitet.

Arbetsgrupper

Utvecklingsgruppen (Avdelningar med begränsad verksamhet)

Under 2021 begärde två av våra avdelningar; Botkyrka-Salemavdelningen och Täbyavdelningen, begränsad verksamhet vilket förbundsstyrelsen beviljade. Hösten 2022 beviljade förbundsstyrelsen även Tyresöavdelningen begränsad verksamhet. Detta innebär att vi haft tre avdelningar med begränsad verksamhet. Vid begränsad verksamhet övergår, enligt stadgan, driften av avdelningarna till regionen som har tre år på sig att få till stånd en aktiv styrelse i respektive avdelning. Lyckas inte detta kommer avdelningen att läggas ner.

Även i år har regionstyrelsen tillsatt en "Utvecklingsgrupp", med uppdrag att bedriva verksamhet i dessa avdelningar.

Förutom att hålla årsmöte i respektive avdelning har träffar av olika slag arrangerats. I ett försök att locka nya medlemmar har dessa träffar varit i form av "Öppna möten", det vill säga både medlemmar och icke medlemmar har bjudits in.

Facebooksida och webbplats för respektive avdelning har skapats och kontinuerligt uppdaterats. Alla medlemmar i respektive avdelning har mer eller mindre regelbundet fått medlemsbrev med information per post eller e-post.

Verksamhet:

Den 23 mars höll vi för Botkyrka-Salemavdelningen ett gympa-/danspass "**Alla kan gympa!**". En av ledarna för passet använde rullstol och den andra var gående. Så passet var för alla! Det var flera som passade på att röra sig till musiken.

Den 31 mars höll vi för Botkyrka-Salemavdelningen tematräffen "**Kvinnan i fokus**". Där fick vi höra författaren Margareta Persson tala utifrån sin bok "Styvsystrar - synen på kvinnor med funktionshinder förr och nu"; Maria Johansson från FQ, Forum - Kvinnor och Funktionshinder berättade om det viktiga arbete som de gör för alla flickor och kvinnor, oavsett vem du är; Botkyrka Kvinno- och Tjejjour informerade om Mäns våld mot kvinnor och vilket stöd de kan erbjuda kvinnor och barn som är eller riskerar att vara utsatta för våld och hot om våld samt att information gavs om DHR.

Den 8 april höll vi för Botkyrka-Salemavdelningen en **träff för nyanlända med nedsatt rörelseförmåga** i samarbete med DRW (Disabled Refugees Welcome), ILI (Independent Living Institute) och ABF (Arbetarnas Bildningsförbund). Vi besökte också fotoutställningen "Fotovoices" på Mångkulturellt centrum i Fittja. Utställningen innehöll

berättelser med fotografier om erfarenheter av att vara migrant med funktionsnedsättning i Sverige.

Den 12 april höll vi för Botkyrka-Salemavdelningen **"Öppet Möte – Vad vill du göra?"**. Susanne Wettby, handläggare på Bidragsstiftelsen medverkade. Susanne berättade om hur och vad man kan söka bidrag för hos Bidragsstiftelsen.

Den 5 maj höll vi för Täbyavdelningen Öppet möte **"Vad kan DHR och kommunen göra för dig med nedsatt rörelseförmåga"**. Medverkande: Maria Fältd (KD) kommunalråd Upplands-Väsby kommun, Conny Fogelström (S) 2:e vice ordförande trafiknämnden region Stockholm, Marcus Selin (S) Riksdagsledamot och boende i Täby, Eugenia Rudenberg - förbundsjurist vid DHR:s förbundskansli samt tre biståndshandläggare från Täby kommun.

Den 28 augusti deltog vi på Botkyrkadagen **"Vi är Botkyrka"** i Hågelbyparken med information om både avdelningen och regionen. Vi arrangerade också "Rulleloppet", där vi erbjöd barn att prova på att köra rullstol på en snitslad bana. Bland dem som testade fanns även en morfar och några föräldrar. Alla fick diplom.

Den 8 november höll vi för Tyresöavdelningen tematräffen **"Vad kan**

Till vänster:

DHR-regionens ombudsman Ingela Larsson i vårt tält vid Botkyrkadagen

Till höger:

Maainikki Pellikka och Jaan Kaur vid vårt informationsbord på den Internationella funktionshinderdagen.

DHR och kommunen göra för dig med nedsatt rörelseförmåga?". Medverkande: Eugenia Rudenberg - förbundsjurist vid DHR:s förbundskansli, Patrik Forslin - Verksamhetsledare på BOSSE - Råd Stöd & Kunskapscenter, Hans Moberg - HRF, Alireza Azarbad - RTP, Victor Liljevinge - LSS-handläggare på Tyresö kommun samt kommunpolitikerna Inger Gemicioglu (V), Susann Ronström (S), Ajda Asgari (MP), Tony Thorén (L) samt Torbjörn Skarin (M).

Den 3 december, på den **Internationella funktionshinderdagen**, deltog vi med informationsbord i Hallunda Folkets Hus.

Den 14 december höll vi för Botkyrka-Salemavdelningen tematräffen **"Mina rättigheter - FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning"**. Medverkande: Eugenia Rudenberg - förbundsjurist vid DHR:s förbundskansli, Nora Eklöv - Unga Rörel-

sehindrade och Jessica Smaaland - STIL (Stiftarna av Independent Living i Sverige, båda från aktionsgruppen ”Gör konventionen till lag” samt kommunens politiker: Marit Nomasdötter (V), Tuva Lund (S), Anders Röjerman (MP), Malin Danielsson (L), Jesper Andersson (M) samt Carl Widercrantz (TU).

Utvecklingsgruppen har bestått av Lena Haglöf (sammankallande), Jaan Kaur, Magnus Lindmark/Beatrice Kolijn samt kansliresurs Sari Nykvist/Ingela Larsson.

60-årsjubileum

Då DHR-regionen höll sitt 60-årsjubileum under året hade en arbetsgrupp tillsatts för att anordna och ansvara för själva festligheterna under hösten.

Verksamhet:

Den 1 oktober firades DHR Region Stockholms **60-årsjubileum** på Quality Hotel Winn Haninge. Dagen inleddes med ett eftermiddagsseminarium.

- **”Igår”**: Karin Westlund (DHR:s tidigare distriktsordförande) gav en historisk tillbakablick över hur samhället har förändrats genom åren.
- **”Idag”**: Karolina Celinska och Janna Olzon, DHR:s föbunds-kansli pratade om hur man kan använda FN:s 17 Globala mål i Agenda 2030 för att kunna påverka politiker idag om våra rättighetspolitiska frågor.
- **”Imorgon”**: Maria Johansson, funktionshinderpolitisk debattör (DHR:s tidigare förbundsordförande) höll i denna programpunkt. Hon tyckte vi ska vara stolta över de framgångar DHR har lyckats med genom åren, samtidigt som vi inte kan luta oss tillbaka och tro att kampen är över!
- **”Medlemsutveckling”**: Denna sista punkt för seminariedelen höll Celine Henriksson och Helena Melin, ShareMusic.

Dagen avslutades med en trerätters middag. Den inleddes med ett välkomstglas till tonerna av Ja må hon leva som framfördes på säckpipa av Giggi Kaur. Middagen intogs sedan till levande musik med

bandet Fairlines samt en miniföreställning av ShareMusic!
Under jubileumsdagen deltog närmare 100 personer.

Den 25 november hölls **60-årsjubileumsfika med smörgåstårta.**

Den 11 december hölls **60-årsjubileumsfika med tårta.**

Arbetsgruppen 60-årsjubileum har bestått av Anna Westerberg, Beatrice Koliijn och kansliresurs Ingela Larsson.

Trycksaker och Synliga i media

Arbetsgruppen träffades flera gånger under året. Bland annat togs förslag till insändare "Lever regionen upp till sin egen folkhälsopolicy?" med anledning av HSF:s beslut om nedläggning av BOSSE och "Skyddsrummens tillgänglighet för personer med nedsatt rörelseförmåga" fram vilka delgavs avdelningarna för att fritt använda i lokalpressen.

Även diverse profilprodukter för DHR-regionen diskuterades.

Arbetsgruppen har bestått av Lena Haglöf/Beatrice Koliijn, Liza Syeda, Anna Westerberg och kansliresurserna Ingela Larsson och Sari Nykvist.

Arbetsgrupp för träff med nya medlemmar

I ett försök att nå dem som hade blivit nya medlemmar under pandemiåren anordnade vi två träffar, den ena på Almåsa och den andra på Bosön vilka arbetsgruppen förberedde och höll i. Tanken var att vi under lättsamma former skulle få tillfälle att presentera oss för varandra och informera om DHR-regionens verksamhet.

Verksamhet:

Den 21 maj hölls en **Träff för nya medlemmar** på Almåsa.

Vi var ett antal nya och "gamla" medlemmar som träffades för att under några eftermiddagstimmar ha trevligt tillsammans. Vi började med lite "bubbel" och presentation för att sedan bege oss ut för dagens aktivitet "Garden Party" vilket arrangerades av Öppet Hav. Vi delades upp i tre lag för en turnering bestående av Ärtpåsekastning, Fyra i rad samt Memory i gigantisk storlek! Det var många skratt och en och annan suck under spelets gång. Dagen avslutades med fika, prisutdelning samt info kring vad regionstyrelsen och avdelningarna i DHR-regionen har på gång.

Den 11 juni hölls en **Träff för nya medlemmar** på Bosön.

Vi var ett antal nya och "gamla" medlemmar som träffades för att under några eftermiddagstimmar ha trevligt tillsammans. Vi började med lite "bubbel" och presentation för att sedan under Patrick Englunds ledning lära oss att spela boccia. Vi delade in oss i olika lag. Det var många skratt och en och annan suck under spelets gång. Regnet hängde i luften men under spelet så sken solen. Efter boc-

ciaturneringen gick vi in och drack kaffe och åt smörgås samtidigt som vi utbytte erfarenheter och samtalande om vårt rättighetspolitiska arbete.

Arbetsgruppen har bestått av Lena Haglöf, Liza Syeda, Anna Westerberg och Ingela Larsson.

Valgruppen

Utifrån en träff 2021 där vi diskuterade våra viktigaste frågor tillsatte styrelsen en arbetsgrupp inför höstens val till Regionfullmäktige.

Valgruppen träffades flera gånger under året för att planera regionens viktigaste frågor hjälpmedel, BOSSE och färdtjänst. Ett Valmanifest med tillhörande argumentationstext togs fram.

Verksamhet:

Den 21 augusti hölls en **flygbladsutdelning** utanför Kulturhuset, Sergels torg. Flygblad delades sedan ut på diverse ställen.

Den 6 april hölls tematräffen "**Är du nyfiken på vårt valmanifest?**" som vår arbetsgrupp "Valgruppen" medverkade på och presenterade DHR-regionens valmanifest och tillhörande argumentationstext inför höstens val till Regionfullmäktige.

Arbetsgruppen har bestått av Anders Berglund, Yvonne Björkman, Beatrice Kolijn, samt kansliresurserna Ingela Larsson och Sari Nykvist.

Smärtcirkel

Cirkeln har bestått av åtta personer som träffats några timmar på torsdagar vid nio tillfällen och haft mycket givande samtal om livet med smärta i både sorg och glädje. Vid de tillfällena arbetade de med Livsarkivet samt gemensamt läst och diskuterar böckerna "När kroppen gråter" och "Överlista smärtan".

Skrivarcirkel

Cirkeln har bestått av tre personer som under sex tillfällen fått verktyg till att bygga en berättelse. Kurskamraterna läste varandras texter och gav sin feedback. Under kursen fick de skrivövningar samt hemuppgifter. Kursledare var Mika Ihanus.

Insiktsutbildningar

Tillsammans med SRF Stockholm Gotland och Funktionsrätt Stockholms län genomför vi insiktsutbildningar för olika aktörer i regionen. Ibland är vi en del av en större utbildning i Social hållbarhet.

Insiktsutbildningarna för **LOCUM** har satt fart igen efter pandemin.

Dessa utbildningar sker på Sabbatsbergs sjukhus och är väldigt välorganiserade. Under dessa får deltagarna en genomgång av Anna Bergqvist på LOCUM om vad tillgänglighet är generellt och därefter håller DHR, SRF och Funktionsrätt i en liten presentation i hur tillgänglighet eller brist på tillgänglighet påverkar oss i vardagen.

Sedan får deltagarna ta sig ut på en promenad i olika grupper. Ena gruppen har hörselkåpor på sig respektive ögonbindel och den andra gruppen får prova att köra rullstol i olika lutningar samt ta sig igenom tunga dörrar och åka hiss och titta på olika hisspaneler.

Dagen avslutas med så kallade bikupor där deltagarna pratar högt om vad de har fått med sig.

Kulturförvaltningens samverkansråd för tillgänglighet (KUF) har hållit ett flertal insiktsutbildningar för personal vid kulturförvaltningen.

SAMVERKAN MED REGIONENS LEDNING

Bidragsgruppen

Funktionshinderorganisationerna i regionen ansöker årligen på en fastställd och detaljerad blankett om det bidrag regionen beviljar våra organisationer enligt fastställda kriterier. För det senaste året ansökte kring sextioåtta organisationer om detta bidrag för intressepolitisk verksamhet samt för hyra och löner inklusive sociala kostnader. Innehållet i denna verksamhet utgör grunden för den noggranna bedömning av bidrag som görs utöver de andra kostnader som tas upp i ansökan. Det intressepolitiska innehållet poängsätts och kan variera genom åren beroende på hur väl vi kunnat beskriva vår verksamhet. Efter bidragsgruppens bedömning och förslag beslutar regionstyrelsen och fullmäktige om bidragsbeloppen.

DHR-regionens representant i gruppen var Gunder Wählberg.

Regionstyrelsens (RS) samverkansråd

Samverkansrådet består av partiföreträdare och representanter från Funktionsrätt, SRF och DHR. Ordförande för mötena är en politiker. I detta råd har vi från organisationerna möjlighet att direkt möta våra valda beslutsfattare och ur ett funktionshinderperspektiv föra fram våra uppfattningar och lyfta våra frågor. Rådet har vanligtvis möten varje månad vilket fungerat under det första halvåret, ofta med inbjudna gäster. Löpande har vi tagit upp frågan om våra möten ska vara fysiska eller digitala, något som varierat. Det har varit val under september vilket uppenbarligen påverkat upplägget av höstens möten, då planeringen inte fungerat. Möten har ställts in med kort

varsel och till nöds har endast två möten hållits, det minsta antalet enligt samverkansavtalet.

Från organisationerna är vi irriterade över att ingen teknisk lösning presenterats som skulle möjliggöra för vår hörselskadade representant att kunna delta vid mötena.

Vid det sista mötet innan valet fick var och en av partiföreträdarna på vår begäran redogöra för respektive partis uppfattning i vissa frågor: Vad vill ditt parti göra för att utveckla samarbetet med organisationerna? och Hur gör vi Region Stockholm till en attraktiv arbetsgivare? Utöver dessa frågor gav företrädarna den bild av sitt parti som nog sedan kom till uttryck i höstens regionala val. Denna punkt på dagordningen bokfördes dock inte.

Många ärenden inifrån regionen och aktuella frågor från organisationerna har varit uppe i rådet, några av dessa har föredragits av:

- Maria Rotzén, smittskyddsläkare, sammanfattar för covidläget
- Mikael Ohrling, sjukvårdsdirektör, om sjukvårdsläget i regionen
- Chefer från Ekonomi och finans, redogör för åtgärder som ska säkerställa en ändamålsenlig och effektiv styrning
- Hanna Brogren, kommunikationschef, riktlinjer för varumärkeshantering
- Ulrika Sundquist, HR-direktör, informerar om sitt verksamhetsområde
- Cecilia Lindahl och Magnus Kristiansson, om arbetet kring nya RUFSS (Regional utvecklingsplan för Stockholms län)
- Susanne Bayard, IT-direktör, redogör för regionens digitalisering och IT
- Organisationernas frågor finns alltid som en dagordningspunkt

DHR:s representanter i rådet har varit Jaan Kaur och Gunder Wåhlberg

KULTUR

DHR-regionen har två representanter i rådet som tillsammans med övriga representanter från länets funktionshinderorganisationer deltar i informationsutbyte och diskussioner. Rådet lämnar synpunkter på tillgänglighet och användbarhet inom kulturens alla områden.

Kulturförvaltningens samverkansråd för tillgänglighet (KUF)

Rådet har under året haft fyra möten med olika teman, varav flera digitala. Några av dessa teman är följande:

I kraven som ställs på de kulturorganisationer som söker bidrag

hos regionen finns krav på tillgänglighet. Rådet har fått föredragning om resultatet av den fördjupade uppföljning av verksamhetsstöden med fokus på tillgänglighetsanpassning som genomförts av KPMG. Resultatet var att de tio stödmottagarna aktivt arbetar med tillgänglighetsfrågorna. De tre olika stöden som kan sökas hos KUF är verksamhetsstöd, projektstöd och scenkonststöd. Stödet till föreningslivet har också tagits upp liksom stödet till studieförbund och folkhögskolor.

Rådet har diskuterat kring den konst som köps in genom KUF och hur den placeras ut inom främst vårdmiljöer. Vi har diskuterat frågor om hur regionen kan stödja konstutövare med funktionsnedsättning. Rådet har fått information om den folkbildningsstrategi och dess målområden som regionfullmäktige beslutat om. Det övergripande syftet med strategin är att tydliggöra regionens roll. Folkbildningen bidrar till en öppen och mer inkluderande roll samt bidrar till ett livslångt lärande och stärker folkhälsa och hållbar utveckling.

Rådet har informerats om Regionarkivets verksamhet som har hand om de arkiv inom regionen som skapas. Regionarkivet består till 80 % av arkivmaterial från hälso- och sjukvården. Man ska numera kunna få ut sina handlingar digitalt från Regionarkivet.

Vid det sista av årets möten görs alltid en genomgång av förslaget till nästkommande års budget. Några av posterna för 2023 är att verka för att folkbildningens förutsättningar stärks, att det mandatbundna avtalet med Konserthuset löper, årligt kulturpris inom barn- och ungdomskultur samt att platser för konst upplåtes inom kollektivtrafiken. Från rådet betonade vi att formerna för folkbildning måste vara flexibla, vilket också är ett uppdrag för KUF. Rådet betonade att sådant utvecklingsarbete också bör gälla biblioteken.

DHR-regionens representanter i rådet har varit Gunder Wåhlberg och Beatrice Kolijn.

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

Hälso- och sjukvårdsförvaltningens (HSF) råd

HSF har haft sex digitala samrådsmöten under året samt två träffar i Landstingshuset med presidiet.

Vid slutet av året 2021 tillträdde den nya sjukvårdsdirektören och ordföranden för rådet Anders Ahlsson. Vid årets första samrådsmöte med HSF togs upphandlingen av hjälpmedelsverksamheten för rörelsehjälpmedel på norra länsdelen upp. DHR-regionen har lämnat synpunkter och tog också upp att det är bra att använda sig av bru-

karenkäter vid utvärdering eftersom det är viktigt att få slutanvändarens bild av hur det fungerar. Konsekvensanalysen av besparingarna på hjälpmedel togs också upp. HSFs rapport behandlades av hälso- och sjukvårdsnämnden den 14 juni. Under året togs vid flera tillfällen vaccinationer och tester för covid-19 upp.

Vid HSFs första samrådsmöte fick vi en lägesrapport om Långtidsutredningen vilken är en parlamentarisk utredning som nu pågått länge. Syftet med Långtidsutredningen är att utreda hur man tror att framtiden inom hälso- och sjukvården kommer att utvecklas i helhetsperspektiv. Ett antal rapporter och broschyrer har tagits fram. Långtidsutredningen, Hälso- och sjukvårdsnämnden 2040 har lämnat en remiss, slutrapport där bland annat finansiering, hur man klarar kompetensförsörjningen och hur man säkrar vården till de som har störst behov tagits upp. DHR region Stockholm har svarat på remissen.

Vi har också blivit informerade om genomförandeplan för nära vård inriktningen för en nära och tillgänglig vård. Hälso- och sjukvården bör enligt primärvårdsreformen ställa om så att primärvården är navet i vården och samspelar med annan hälso- och sjukvård och med socialtjänsten. Hälso- och sjukvårdsnämnden har tagit beslut om genomförandeplan för nära vård. Från politiskt håll har man som avsikt att succesivt öka medel till primärvården.

HSFs ekonomi är fortsatt väldigt påverkad av pandemin. Pandemin har medfört högre kostnader men också högre intäkter. Merkostnaderna består främst av kostnader kopplade till covid-19, hantering av undanträngd vård, provtagning, smittspårning samt vaccination. De ökade intäkterna består av olika riktade statsbidrag. Förvaltningen fick ett positivt ekonomiskt resultat för 2021.

DHR-regionen tog upp frågan om sjukvård och hjälpmedel för personer som har funktionsnedsättningar som flytt från Ukraina. HSF svarade att de har arbetat med att se till att alla som kommer ska få tillgång till vård oavsett om man har kommit fram i migrationsverkets kö eller inte.

Upphandlingen av BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter togs också upp under året, vilket HSF menade att primärvården kunde ta hand om. Men som vi har skrivit under habiliteringen så vill den nuvarande politiska majoriteten behålla BOSSE.

HSF informerade om aktuella projekt och utvecklingsuppdrag inom psykiatri. Totalt arbetar förvaltningen med 17 uppdrag som är politiskt beslutade. Bland annat förändringar i vårdutbudet för barn och unga vid psykisk ohälsa, utredning för beställarstrategi och ny avtalsstruktur för vuxenpsykiatri som en del av den nära vården samt säkerställa att de psykiatriska vårdbehoven tillgodoses för per-

soner med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Ny upphandling av sjuktransporter har påbörjats, nuvarande avtal gäller till september 2023. DHR-regionen har lämnat synpunkter på detta, bland annat att kunna ta med sig elrullstol i sjuktransporten, eller se till att personen får transport av sin elrullstol. Då många av oss sitter bättre i sin egen stol.

HSF informerade om aktuella uppdrag rörande vårdcentraler och närakuter. Många av de uppdrag som beslutats av politiken är färdigställda och med anledning av det politiska läget förväntar förvaltningen sig inga nya större uppdrag förrän efter valet. De uppdrag som är aktuella just nu är: remisskrav till barn- och ungdomsmedicinska avdelningar, omhändertagande av psykisk ohälsa inom primärvården, placering av ytterligare närakuter samt 1177 del i vården inklusive förhållande till primärvården. Samordnat medicinskt omhändertagande (SMO), togs också upp. Det står skrivet om detta under rehabiliteringen.

De nya sjukhusavtalen som ska börja gälla 2024 togs också upp. Det finns flera utmaningar i arbetet såsom att tidsplanen är komprimerad på grund av pandemin, att det är valår, att det finns en nybildad sjukvårdskoncern och att inriktningsbeslut kring avtalsarbetet och avtalslängd har skjutits upp. För att skapa en bred representation kommer projektet att involvera två referensgrupper - sjukhusgruppen och expertgruppen. I expertgruppen finns bland annat patientföreträdare. Expertgruppen skulle ha haft möte under hösten, men det blev inställt. Dialog genomfördes på sammanträdet utifrån frågan: Vilka ser ni som viktiga frågor att beakta i arbetet med sjukhusavtal 2024. Funktionshinderorganisationerna lyfte vikten av att säkerställa kompetensförsörjningen och det faktum att det ofta finns utbildad personal men att dessa slutar eller inte söker sig till sjukhusen. Och den ojämlika fördelningen av tillgång till sjukhus mellan norr och söder. Vikten av sammanhållen vård och samverkan mellan olika fakulteter, togs också upp. Den enskilde hamnar ofta i en situation där den själv behöver föra information mellan berörda.

HSF informerade om tandvårdsenhetens uppdrag att planera, beställa och följa upp tandvårdsverksamheten för barn- och ungdomstandvård samt regionfinansierat tandvårdsstöd för vuxna. Det regionfinansierade tandvårdsstödet regleras av tandvårdslag (1985:125) och tandvårdsförordning (1998:1338). Den består av Uppsökande verksamhet, riktar sig till personer med ett varaktigt behov av omfattande vård- och omsorgsinsatser och utförs av vårdgivare som regionen tecknat avtal med. Den är avgiftsfri för patienten. De som ingår i denna personkrets innefattas även av stödet om nödvändig tandvård. Tandvård till samma avgift som för öppen hälso- och sjukvård; N-tandvård - Nödvändig tandvård, S-tandvård

- Led i sjukdomsbehandling och F-tandvård – personer med stora svårigheter att sköta sin munhygien eller genomgå tandvårdsbehandling till följd av långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning.

Det har börjat en ny upphandling av vård vid S:t Görans sjukhus. HSF beskriver det uppdrag som idag bedrivs vid sjukhuset: Ett stort akutuppdrag, flera olika vårdområden och ett tillkommande uppdrag med förlossning. Vårdtjänsterna omfattar specialiserad akutsjukvård, det vill säga akut och elektiv somatisk sjukvård i slutenvård och öppenvård där patienten är i behov av akutsjukhusets resurser och kompetens. Vården bedrivs idag av Capio AB och lokalerna ägs av Region Stockholm. Nuvarande avtal löper ut 2026 och det finns ett budgetuppdrag att på nytt upphandla. Detta görs i ett projekt. Hittills har fokus varit på etablering av projektet med bland annat: Förarbe- te och planering, ta fram projektorganisation, säkerställa goda förut- sättningar för genomförande av upphandlingen samt identifiera och ta fram process för att inhämta information från olika intressenter. Det fortsatta arbetet är inriktat på att: Utredda och formulera uppdrag, omfattning och modell för ersättning av vården vid S:t Görans sjuk- hus från och med 2026, ta in erfarenheter från andra akutsjukhus och vårdgivare samt säkerställa god samverkan med kommande vårdgivare.

Under året har vi också pratat om svårigheten för många att besöka vårdinrättningar utan ledsagning. Idag är det svårt att få ledsagning av kommunerna när man ska besöka vården. Önskemål om en samlad ledsagningstjänst efterfrågas utifrån regionens målsättning om en jämlik vård. Denna fråga lär fortsätta.

Övergången från barn- till vuxensjukvård för unga med funktions- nedsättning togs upp av Annika Brar, habiliteringsläkare Habilite- ring & Hälsa, Region Stockholm. Hon inledde med att beskriva att begreppet transition som ofta används i sammanhanget är mer än övergångar i vården. Det ges en beskrivning av hur intressefören- ingar beskriver att det fungerar där det bland annat finns brister i kunskap, bemötande och anpassningar i vuxensjukvården. Plane- ring och samverkan mellan vårdgivare är helt central. Det finns kun- skap om vad som behövs, bland annat utifrån en rapport från Myn- digheten för vårdanalys 2019, "Förberedd och sedd". Inom Region Stockholm är det en relativt enkel övergång från barn- till vuxenverk- samhet inom Habilitering & Hälsa (som saknar läkare) men en svår övergång från övrig barnsjukvård till övrig vuxensjukvård. Det har gjorts flera försök att få till en enhetlig struktur för övergången, bland annat genomfördes ett utvecklingsarbete 2017-2018. En transitions- plan togs fram. Annika beskrev vidare vad som har hänt sedan dess. Sjuksköterska på barnsjukhusen skulle ha en central roll i att starta, koordinera och fullfölja processen samt ge stöd till familjerna. Detta kunde dock inte implementeras fullt ut i och med brist på sjuksköter-

skor. Annika beskrev vad som händer nu bland annat inom två nationella programområden (NPO). Inom sällsynta sjukdomar pågår ett regionalt arbete (RPO) om övergången för unga med sällsynta diagnoser. Inom NPO rehabilitering, habilitering och försäkringsmedicin är Gränssnitt och samordning vid övergång till vuxensjukvård för habiliteringens målgrupp ett prioriterat område för 2022-2023. Bland annat finns en nationell arbetsgrupp som ska lämna en rapport i juni 2023. Därefter beslut och förhoppningsvis regionalt införande. De centrala frågeställningarna är ”Vad behöver patienten?” och ”Vad behöver vården?”

DHR-regionen representerades av Amir Amirrazi, Yvonne Björkman, Olle Johansson, Jaan Kaur och Sari Nykvist.

HABILITERING

Referensgrupp för habilitering

Det har varit två digitala möten med referensgruppen för habilitering med beställarna. Det har inte varit något möte med Habilitering & Hälsa.

BOSSE – Råd, Stöd & Kunskapscenter: Under året har DHR-regionen haft flera möten med de politiska partierna om att majoriteten inte ville fortsätta upphandlingen med BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter. Regionens nya majoritet i S, MP och C med stöd av V vill att BOSSE ska finnas kvar, de anser att det är ett viktigt stöd för människor som har behov av psykosocialt stöd. Det arbete som DHR-regionen och de andra rörelsehinderorganisationerna har gjort för att BOSSE ska finnas kvar har givit frukt. BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter kommer troligen att finnas kvar efter 2023.

Otillräckliga kunskaper: DHR-regionen tog upp bristen hos Habilitering och Hälsa, att man inte har tillräckliga kunskaper om vuxna människor med rörelsenedsättning, som till exempel personliga assistansfrågor, bilstöd och hemtjänst. DHR-regionen har också tagit upp att man inte får extra färdtjänstresor till att åka och träna på vanligt gym. Till sjukgymnastik kan man få sjukresor men till vanlig träning åker man med färdtjänst och för en del personer räcker inte den tilldelningen man numera får. Detta på grund av att man försämrade fritt resande till ett visst antal resor per år. I förlängningen kan det bli att vår hälsa försämras.

SMO (samordnad medicinsk omhändertagande): Två SMO-mottagningar har startat under hösten, Kista och Handens vårdcentral. Ytterligare två vårdcentraler, Täby och Tullinge kommer starta troligtvis i början av 2023. SMO-mottagningarna är ett pilotprojekt som

kommer att pågå i tre år. Det kommer under tiden att följas upp för att utläsa effekt vilket det förhoppningsvis kommer få och därmed om allt vill sig väl permanentas. Målgruppen är vuxna personer med omfattande funktionsnedsättning i behov av samordnad medicinsk omhändertagande. SMO är en husläkarmottagning på primärvårdsnivå, inte specialistnivå.

DHR-regionen representerades av Yvonne Björkman.

Rehabiliteringsmedicinska Universitetskliniken rådgivning

Under året hölls ett samverkansmöte med rådet för Rehabmedicinska universitetskliniken. Mötena är av informativ karaktär där organisationerna har möjlighet att ställa frågor.

Vid mötet fick vi information om bland annat: I våras genomfördes en s k CARF-granskning på kliniken, vilket kortfattat innebär en genomlysning av hela verksamheten, både på organisatorisk nivå och det kliniska arbetet (öppenvård och slutenvård): vårdprogram, riktlinjer, rutiner med mera. Patient och närståendes åsikter är en viktig del i granskningen. Sammanfattningsvis gick granskningen bra, kliniken fick en hel del positiv återkoppling och även några rekommendationer kring hur verksamheten kan fortsätta utvecklas. Granskningen resulterade i förnyad treårig ackreditering, vilket är det längsta man kan få.

Därutöver nämnde organisationerna att vi gärna återupptar arbetet med de informationsträffar som organisationerna genomförde innan pandemin, då vi besökte öppenvården.

DHR-regionen representerades av ombudsman Sari Nykvist.

HJÄLPMEDEL

Referensgruppen för hjälpmedel

Under året har tre digitala referensgruppsmöten med Hälso- och sjukvårdsförvaltningens referensgrupp för hjälpmedel hållits tillsammans med SRF och Funktionsrätt.

Konsekvenser av besparingar av hjälpmedel: Dessa möten har handlat till största delen om de besparingar av hjälpmedel, som den föregående majoriteten tog och började gälla vid årsskiftet 2021. Hjälpmedel är en förutsättning till full delaktighet och självständighet. Precis innan sommaren kom förvaltningen med en rapport om att de följt upp beslutet om de besparingar som har gjorts på de hjälpmedel som blev avgiftsbelagda och att ta bort högkostnadsskyddet

på hjälpmedel. Den konsekvensanalys som vi organisationer hade begärt av politiken att göra av besparingarna. Där tar vi organisationer upp att ett mindre användande av hjälpmedel inte speglar ett minskat behov utan snarare dåliga ekonomiska förutsättningar. Besparingarna blev 75 miljoner snarare än de 64 miljoner man sa från början. De meddelar att intäkterna utgörs av avgifter, färre förskrivningar av vissa hjälpmedel. Man behåller till exempel sina inlägg i skor längre tid. DHR-regionen påpekar att människor lämnar tillbaka sina hjälpmedel såsom träningscyklar, inte för att man inte har ett behov utan för att man inte har råd. Indragningarna som görs och på grund av att vårdbehovet som blir av besparingarna blir större, och ekonomiskt mer kostsam än själva besparingen. Brukar-konsekvenserna av besparingarna saknades i rapporten.

Under hösten blev det en ny politisk majoritet, S, MP och C med stöd av V. Hjälpmedelsfrågorna hanteras fortsatt i hälso- och sjukvårdsnämnden. Den 6-7 december lade man en ny budget för 2023. Budgetförslaget för 2023 är att:

- Avskaffa Fritt val för hörsel
- Införa högkostnadsskydd för hjälpmedel
- Översyn av avgiftsförändringar som infördes 2020.

DHR-regionens arbete har påverkat den nya majoritetens budget.

Uppföljning av hjälpmedelsverksamheten 2021: Utmaningar hjälpmedelscentralen KommSyn, pandemin har påverkat leveranser på grund av brist på chaufförer, svårt att hitta personal med teknikkompetens och fysiska utbildningar till förskrivare. Uppmaningar för förbrukningshjälpmedel i hemmet, lagerhållning påverkad av pandemin, råvarubrist och under hösten tillkom chaufförer. Utbildningstillfällen för förskrivare blev färre. Uppmaningar för medicinsk apparatur i hemmet, MAH. Pandemin och Ukraina har varit en utmaning med försörjning av produkter, syrgas. Leverantörerna leveranser och komponentbrist. Utbildningsinsatserna har varit färre, förskrivargrupp påverkad av pandemin. Uppmaningar för hjälpmedelscentralerna, brist på produkter och komponenter.

DHR Region Stockholm har också lämnat synpunkter på upphandling av hjälpmedelsverksamhet på norra sidan. Vi tog bland annat upp att förbättra logostiken att hämta och lämna hjälpmedel, och att ha öppet någon kväll i veckan.

På referensgruppsmötena tog DHR Region Stockholm också upp att när man lämnar in hjälpmedel för service, så tar det för lång tid innan de är klara. Samt att logostiken när de lämnar och hämtar hjälpmedel hos människor blir bättre.

Brukarråd Sodexo

Under året har det varit ett brukarrådsmöte på Sodexo. De anordnade en workshop om framtida hjälpmedelscentraler, där endast DHR region Stockholm deltog.

Brukarråd Hjälpmedel Syd, MAH och KommSyn

Under året har inte DHR region Stockholm blivit kallade till något brukarråd.

Distriktet representerades av Yvonne Björkman, Patrick Englund, Anna Westerberg och Beatrice Koliijn.

Läkemedelskommittén

Läkemedelskommittén har under 2022 inte haft några möten och därmed blivit ett blankt blad.

Distriktet representerades av Anna Westerberg och Ingela Larsson.

Stockholms läns sjukvårdsområde

Som nu blivit allt vanligare, kan vi visa vår uppskattning för det positiva samverkansklimat sjukvårdsdirektören Mikael Ohrling etablerade. Under året har han i och för sig gått vidare till ännu tyngre uppgift – sjukvårdsdirektör för Regionägda sjukhusen. Den tillförordnade sjukvårdsdirektören Karin Persson fortsätter i samrådets goda anda.

Nu har "Rörelsens" mångåriga önskemål om primärvårdscentraler med breddat kompetensperspektiv tagit form. Vi har påtalat vikten av samlad kompetens trots längre avstånd till vården. Försöksverksamheten benämns **SMO** och kan uttydas som Samordnat Medicinskt Omhändertagande. Vid fyra vårdcentraler bland andra Täby och Tullinge ska yrkeskompetenser samlas, där patient med flera ofta livslånga diagnoser kommer att möta samma personal. I dessa team ingår läkare, sjuksköterska, fysioterapeut, arbetsterapeut. Tyvärr inte logoped, vilket skulle komplettera bilden för personer med förvärvad talsvårighet.

Försöksverksamheten **Alltid öppet** med tveksamhet i starten, exploderade under pandemin och har finslipats under året. Uppskattning gäller från både vårdgivare och patient med smidigheten att kommunicera.

Ett ESF projekt **Digital kompetens** har startat och börjar gå i mål under 2023 under ledning av Eva Pilsäter. Den verksamheten avses följas upp med pilotbesök på vårdcentraler där personal och patient testar den digitala tillgängligheten.

Hjälpmedelstemat har i olika skepnader diskuterats till exempel

upphandling av sortiment, ortoser och proteser.

Arbetsmiljön inom primärvården där har vi påtalat personalrörligheten, symptom på stress och uppbyggnaden av kompetens och rekrytering. Primärvårdens FoUU verksamhet har också presenterats.

DHR-regionen representerades av Olle Johansson och Jaan Kaur.

Locums samverkansråd

Locums samverkansråd har haft fyra möten under året samt Beredningsmöten cirka två veckor innan där LOCUM presenterar vad som kommer upp på samverkansrådet. På dessa Beredningsmöten får vi från organisationerna möjlighet att berätta om det är något särskilt vi vill informera om eller har någon fråga som vi vill ta upp på samverkansrådet.

Vi har bland annat diskuterat hur konsten på sjukhusen kan bli mer tillgänglig och att Locums skyddsrum ska kunna återställas inom 24 timmar.

Locum står inför en utmaning när upprustning av wc-miljöer i gamla sjukvårdsbyggnader ska ske. De mått som gäller vid nybyggnation är inte alltid möjliga att få till i befintliga fastigheter. Frågan som lyftes på mötet till rådsmedlemmarna berör de allmänna toaletterna, besökstoletter och mottagningstoletter som inte har arbetsmiljökrav inom ytan. Utifrån frågeställningar fick rådsmedlemmarna arbeta med olika utformningar och lösningar på wc-ritningar. Arbetsnamnet för dessa utrymmen benämns WC+.

Distriktet representerades av Anna Westerberg och Patrick Englund.

ALLMÄN OCH SÄRSKILD KOLLEKTIVTRAFIK

Den allmänna kollektivtrafiken i vårt län drivs av Region Stockholms Trafikförvaltning genom olika företag under **varumärket SL**. Trafiken bedrivs med buss, tunnelbana, pendeltåg, lokalbanorna Nockebybanan, Saltsjöbanan, Lidingöbanan, Spårväg City, Tvärbanan, Roslagsbanan och pendelbåt (Djurgårdsfärjan).

Skärgårdstrafiken bedrivs av Waxholmsbolaget.

Den särskilda kollektivtrafiken är **Färdtjänst** som delas i färdtjänst-taxi och rullstolstaxi.

Också **sjukresor** administreras av Färdtjänsten.

Vi samverkar med Trafikförvaltningen om kollektivtrafik i enlighet med det samverkansavtal som finns mellan regionen och funktionshinderrörelsen i länet. Vi bevakar, påverkar och ställer krav på en tillgänglig och användbar kollektivtrafik. Varje år har vi möten i olika former med trafikförvaltningen och dess politiker. Under 2022 har vi haft digitala och fysiska möten i samverkansrådet, i resursgrupperna Färdtjänst respektive Land och sjö samt i ad hoc-grupper. Tillsammans med SRF och Funktionsrätt bedriver vi även insiktsutbildningar för förvaltningens administrativa personal, kundtjänstpersonal och biljettkontrollanter.

Det framhålls ofta att färdtjänst är en ersättning för de som inte kan använda den allmänna kollektivtrafiken. Vi försöker hävda att den allmänna kollektivtrafiken i vissa lägen kan vara ett komplement eller en ersättning för färdtjänstkunder som kan ta sig till hållplatser och stationer. Det är därför mycket viktigt att den fortsätter att tillgängliggöras och anpassas.

Resursgrupp Land och sjö

Där diskuterar vi allt från tillfälliga projekt och förändringar till stora projekt och framtida förändringar. Vi lämnar synpunkter på tillgänglighet och användbarhet i kollektivtrafiken för att ge oss bättre möjligheter och trygghet att resa med den allmänna kollektivtrafiken.

Beslutet att ta bort möjligheten till den spontana rampservicen som tågvärden på pendeltågen tillhandahållit, har diskuterats under hela året i möten i samverkansrådet, i möten med MTR, med politiker och i resursgruppen Land och sjö. Ärendet är principiellt viktigt av flera skäl. Beslutet fattades utan att ha samverkats med oss berörda. Det är antagligen första gången SL **medvetet försämrar** en tidigare fungerande service i kollektivtrafiken för oss med nedsatt rörelseförmåga! Man har från såväl MTR som från politikerhåll – felaktigt – hävdat att rampservicen kommer att fungera precis som tidigare. Från den 5 december 2022 ska rampservicen förbeställas och ett protokoll upprättas antingen i spärren eller via tidigare kontakt.

Under hösten genomfördes ett tvåmånader långt test med att tillåta cyklar i rullstolsutrymmet på tvärbanan. Vi har protesterat och förgäves efterfrågat en utvärdering av testet. Enligt besked kommer utvärderingen göras i början av 2023.

Andra frågor som diskuterats är försöken med suicidprevention och åtgärder för att förhindra olovliga spårbeträdelser i tunnelbanan. Vidare har vi diskuterat och informerats/informerat om trängsel i bussens rullstolsentré när biljettvalidering kan ske i mittdörren. Vi har även påpekat att bristande rengöring i buss har visat sig kunna försvåra eller omöjliggöra att rampen fälls ut. Eventuellt kommande

städrobotar i tunnelbanestationer, trängselprognoser i reseplaneraren, att linjelagd närtrafik kanske blir anropsstyrd samt en redovisning av den målpunktsinventering som genomförts.

På plats har vi deltagit i utvärdering av de nya kommande väderskydden i SL-trafiken samt studerat möjligheten till brandglaspartier i tunnelbanan.

Trafikverkets råd

Trafikverket Region Stockholm bygger och förbättrar för resor och transporter på väg och järnväg samt för sjöfarten.

På grund av att sekreteraren var ledig första halvåret 2022 har vi endast haft ett digitalt funktionshindersråd. Vår roll i detta råd är begränsad men inte oviktig. Att kunna resa tryggt, tillgängligt och användbart för oss är vår roll att bevaka och påverka. Trafikverkets projekt är oftast tillsammans med andra myndigheter och aktörer, till exempel med SL eller kommuner varför det ibland är svårt att följa upp hela kedjan i ett projekt för att vi inte har hela inblicken till hur samarbetet pågår och vad varje aktör jobbar med tillgänglighetsmässigt. Men genom att hålla kontakt med våra representanter i olika kommunala råd eller på region uppmärksammar vi de pågående arbetena och vi hoppas att vi kan påverka för bättre tillgänglighet.

Färdtjänst

I överenskommelse med Region Stockholm har vi under året haft fyra resursgruppträffar och några workshops.

Vi bevakar aktuella händelser som vi har upplevt i vårt resande med färdtjänst samt får rapporter av färdtjänstverksamheten om ny förändring i regelverk eller andra åtgärder. Färdtjänst är viktigt för oss för att kunna komma ut och vara en del av samhället.

Kollektivtrafiken är också ett viktigt komplement för oss som kan använda den. Det är därför mycket betydelsefullt att den fortsätter att tillgängliggöras, men inte på bekostnad av färdtjänsten. Det är många av oss som av olika anledningar inte kan använda kollektivtrafiken och för oss är färdtjänsten det enda sätt vi har för att komma ut och delta i samhällslivet.

Tyvärr har många upplevt kränkande bemötande från färdtjänstchaufförer och ibland har färdtjänstbilen inte dykt upp alls. Det innebär att vi dels kan känna en rädsla för att åka färdtjänst och när bilen inte kommer blir vi inlåsta i våra hem.

Ovanstående problematik har vi framfört till politiker och beslutsfattare under året.

Det är tack vare stort engagemang från er medlemmar som vi har kunnat påverka politikerna och beslutsfattare, då ni både varit med på några av ovanstående möten och delat med er av era erfarenheter.

Från och med april 2023 görs en ny upphandling av den "vanliga" färdtjänsten, vilket medför att ett nytt avtal skrivs mellan kommunen och de bolag som kör "vanlig" färdtjänst (ej rullstolstaxi). I upphandlingen var det de stora bolagen som blev den vinnande parten. Vilken effekt det får på leveransen av färdtjänst återstår att se.

Andra nyheter är att alla som har färdtjänst idag kommer att få nya färdtjänstkort. Detta för att SL kommer byta datasystem i betalterminalerna och våra färdtjänstkort behöver fungera både i kollektivtrafiken och i färdtjänstbilarna.

I samverkan med Trafikförvaltningen har Amir Amirrazi, Patrick Englund, Jaan Kaur och Ingela Larsson representerat DHR-regionen.

ÖVRIGA MÖTEN, KURSER MED MERA VI ARRANGERAT

Våra kurser och konferenser

Här redovisas DHR Region Stockholms övriga aktiviteter som inte redovisats för tidigare i Verksamhetsberättelsen. (Även medlemmar i de övriga funktionshinderorganisationerna i länet har fått inbjudan till de flesta träffarna.):

Den 2 februari hölls tematräffen "**Färdtjänst**" då Andreas Pettersson, Lektor i juridik med inriktning offentlig rätt, vid Södertörns Högskola berättade om resultatet i sin avhandling om rätten för personer med funktionsnedsättning att resa på egen hand i vardagen.

Den 8 februari hölls en **kurs för Valberedare** med föreläsare Peggy Jönsson, kommunikatör på ABF:s Förbundsexpedition och Valberedare för Hyresgästföreningen i Region Stockholm.

Den 15 februari hölls tematräffen "**Färdtjänst - en riksdagsfråga**" vilket var ett resultat av träffen med Andreas Pettersson tidigare samma månad. Detta var ett förutsättningslöst möte för att diskutera hur vi för upp Färdtjänstfrågan på den riksdagspolitiska agendan inför valet. Träffen leddes av Birgitta Andersson (tidigare förbundsordförande i DHR) och medlem i regionen.

Den 23 februari hölls **Tjej-/kvinnokväll "Just när vi såg ljuset i tunneln blev det mörkare igen"**. Vi pratade om hur vi mårde under Corona-pandemin som fortfarande inte var över.

Den 15 mars höll vi tillsammans med Nynäshamn-Haningeavdelningen ett Öppet möte **"Vill du veta vad DHR och kommunen kan göra för dig med nedsatt rörelseförmåga?"**. Sofia Eneborg - Trafikplanerare vid Stadsbyggnadsförvaltningen i Haninge, Annett Haaf - socialnämndens och äldre- och vårdnämndens ordförande på Haninge kommun och Klas Sandberg områdeschef på Kultur- och fritidsförvaltningen medverkade.

Den 24 mars höll vi tillsammans med Södertäljeavdelningen Öppet möte **"Vill du veta vad DHR och kommunen kan göra för dig med nedsatt rörelseförmåga?"**. Medverkande: DHR:s förbundsordförande Åsa Strahlemo, DHR:s förbundsjurist Eugenia Rudenberg, omsorgsnämndens ordförande Mats Siljebrand samt Handikapprådets ordförande Heli Kärkkäinen.

Den 28 mars hölls tematräffen "DHR och framtiden" vilken leddes av Maria Johansson. Hon informerade om organisationsutvecklingen vilken hon leder i DHR och hur DHR ska ta sig in i framtiden.

Den 30 mars hölls jubileumsseminariet **"Motivera ideella"**. Föreläsaren Aron Schoug, forskare i pedagogik vid Stockholms universitet pratade om hur man kan få fler att engagera sig mer, om ledarskap i ideella föreningar, människors behov och drivkrafter samt om vad det är som får oss att engagera oss? Vad får vissa att stanna kvar och vissa att lämna?

Den 7 april hölls tematräffen **"Funktionshinderperspektiv på Agenda 2030"**. Medverkande: Lena Hanses, Britta Hjelt och Franciska von Heland - Region Stockholm samt Karolina Celinska, DHR:s förbundskansli. Samtal hölls om regionens arbete med Agenda 2030 och om hur regionen gör för att ha med funktionshinderperspektivet i arbetet med agendan.

Den 28 september hölls tematräffen **"Medieträning"**. Genom rollspel fick deltagarna prova på att vara både reporter som intervjuar och den som blir intervjuad. Medverkande: Lena Malmberg, pressekreterare på DHR:s förbundskansli.

Den 15 november hölls tematräffen **"Livsvillkor för personer med funktionsnedsättning"**. Christine Bylund medverkade och berättade om resultaten i sin avhandling "Anakrona livsvillkor - En studie av funktionalitet, möjligheter och begär i den föränderliga svenska välfärdsstaten".

SAMARBETE MED ÖVRIGA FUNKTIONSHINDERORGANISATIONER

Rh-gruppen (Rörelsehinderföreningarna i samverkan)

Rh-gruppen är ett mångårigt nätverk för rörelsehinderorganisationerna i Stockholms län. Organisationerna som ingår i RH-gruppen är: DHR Region Stockholm, Neuroförbundet Stockholms län, RBU (Rörelsehindrade Barn och Ungdomar) i Stockholms län, Reumatikerdistriktet i Stockholms län samt Personskadeförbundet Stockholms läns distrikt, RTP-S.

På våra möten som sker cirka var sjätte vecka träffas vi för att bland annat utbyta information om vad vi gör i respektive organisation. Vi samarbetar i frågor om Färdtjänst och hjälpmedel.

Inför höstens val till Regionfullmäktige höll Rh-gruppen politikerutfrågningar med regionens politiker kring Hjälpmedel och Färdtjänst. Resultatet redovisade sedan respektive organisation till sina medlemmar. DHR-regionen deltog inte vid politikerutfrågningarna med Sverigedemokraterna och redovisade inte deras svar för våra medlemmar. Detta då DHR inte ska ha något samröre med partier, organisationer och media som har odemokratiska värderingar och/eller inte ställer sig bakom alla människors lika värde samt delar upp människor efter etnicitet. Svaren vi fick in redovisades sedan i DHR-regionens tidskrift "DHR i Region Stockholm".

Distriktet har representerats av Patrick Englund, Ingela Larsson och Sari Nykvist.

Samarbete kring BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter

Under året har DHR-regionen deltagit i samverkansmöten med BOSSE - Råd, Stöd & Kunskapscenter.

Vid dessa möten samlas representanter för funktionshinderrörelsen för att dela erfarenheter och information om vad som är aktuellt just nu, i organisationerna och på Bosse.

I detta samarbete återfanns Jaan och Sari Nykvist.

ORDFÖRANDENS SLUTORD

År 2022 är passerat och förbi. Har året varit ett bra år för oss som förening, för oss med nedsatt rörelseförmåga? Kan vi se tillbaka på ett framgångsrikt år? Hur definierar vi framgång?

Framgång kan vara att påverka och få politiskt gehör för våra idéer och kunna visa resultatet i den politik som regionen genomför. Framgång kan vara att lyckas medverka till att vi slipper uppleva försämringar. Men framgång kan också vara att lyckas genomföra de aktiviteter man tänkt i ett försök att nå fram och påverka.

Rättighetspolitiskt har vi inte lyckats avskaffa avgiften för el-rullstolar. Men vi har lyckats förhindra ytterligare avgifter på hjälpmedelsområdet. Och antagligen kommer högkostnadsskyddet för hjälpmedel att återinföras. Inom kollektivtrafiken lyckades vi inte stoppa den medvetet försämrade rampservicen på pendeltågen. Men vi bidrar till att frågan uppmärksammas hos beslutsfattare och allmänhet.

Vad gäller vårt interna arbete med möten, kurser, jubileumsfirandet och arbetet med avdelningarna med begränsad verksamhet har vi genomfört nästan allt vi planerat.

Nu har vi lagt år 2022 bakom oss och riktar in oss på år 2023. Vi möter ett år med nya förutsättningar, insikter och möjligheter. Efter valet 2022 har vi fått en ny politisk ledning i regionen efter majoritetsbytet i regionfullmäktige. Vi har fått in nya politiker i de olika nämnderna, politiker vi behöver hjälpa, påverka och övertyga genom att förmedla kunskap och insikter.

Nu är det dags för politiken att klargöra och leverera. Vilka vallöften kommer man att genomföra? I vilken takt? Vilka har man kompromissat bort eller lagt på framtiden?

Tillsammans möter vi 2023.

Sundbyberg i mars 2023

Jaan Kaur
Jaan Kaur,
ordförande

Lena Haglöf
Lena Haglöf,
vice ordförande

Yvonne Björkman
Yvonne Björkman
Kassaförvaltare

Ledamöter:

Anna Westerberg
Anna Westerberg

B. Kolijn
Beatrice Kolijn

Johan Dibb
Johan Dibb

Liza Syeda
Liza Syeda

Maainikki Pellikka
Maainikki Pellikka

Magnus Lindmark
Magnus Lindmark

Patrick Englund
Patrick Englund

Kontaktuppgifter till DHR-avdelningarna inom Stockholms län

DHR Botkyrka-Salemavdelningen

botkyrka-salem@dhr.se
www.dhr.se/botkyrka-salem

DHR Huddingeavdelningen

073-525 86 43
patrick.englund@dhr.se, ordf.
www.dhr.se/huddinge

DHR Nacka-Värmdöavdelningen

073-262 67 64, ordf.
nacka-varmdo@dhr.se

DHR Norrtäljeavdelningen

076-041 48 70, exp (mån-ons 10-13)
norrtalje@dhr.se

DHR Nynäshamn-Haninge- avdelningen

08-520 205 40, exp
nynashamn-haninge@dhr.se
www.dhr.se/nynashamn-haninge

DHR Stockholmsavdelningen

08-564 826 50, exp
info@dhrs.se
http://www.dhrs.se

DHR Sundbybergsavdelningen

073-610 67 28, ordf.
yvonne-bjorkman@outlook.com

DHR Södertäljeavdelningen

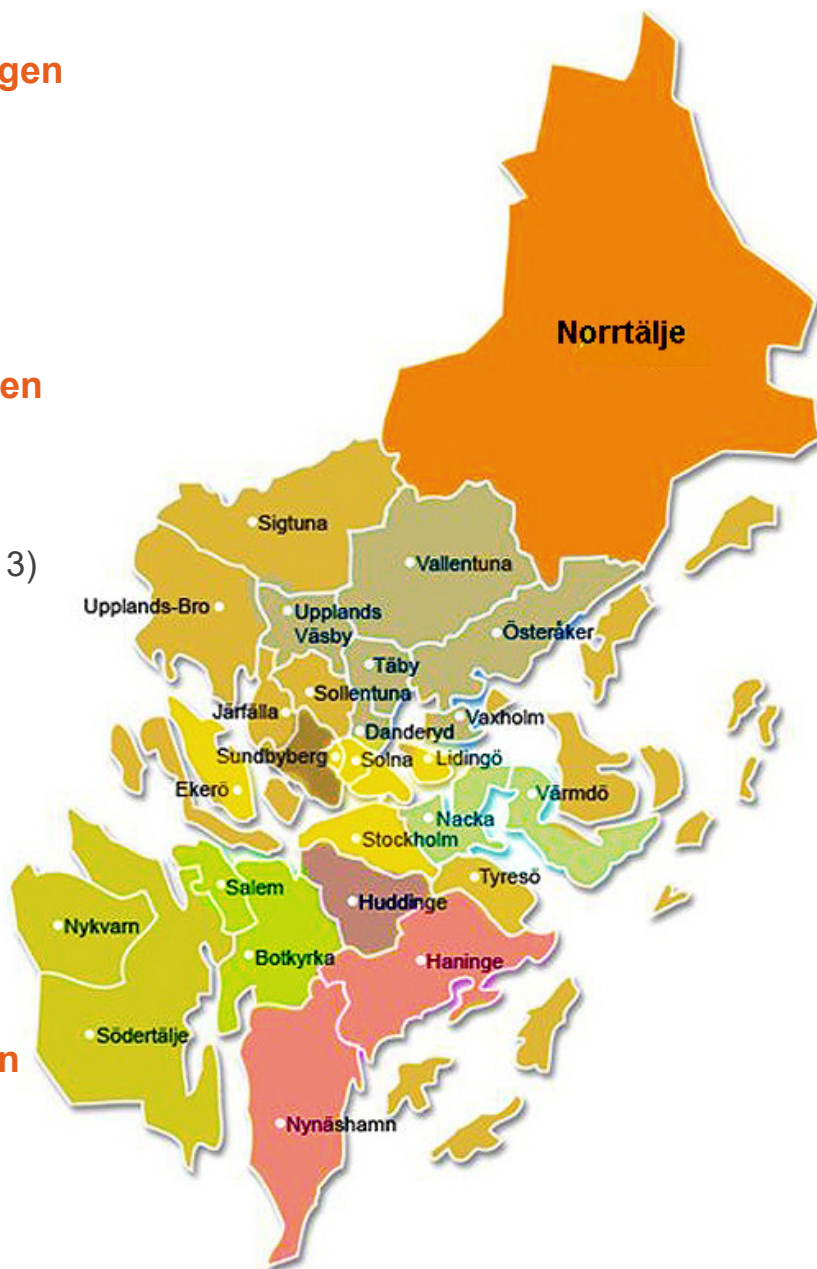
08-550 119 60, exp
sodertalje@dhr.se
www.dhr.se/sodertalje

DHR Tyresöavdelningen

tyreso@dhr.se
www.dhr.se/tyreso

DHR Täbyavdelningen

taby@dhr.se
www.dhr.se/taby

**Vill du ha andra kontaktuppgifter?
Hör av dig per telefon, mejl eller gå
in på vår webbplats.**

DHR Region Stockholm

Kavallerivägen 30, 1 tr
174 58 SUNDBYBERG

08-120 556 80

regionstockholm@dhr.se

www.dhr.se/stockholmslan